

Linja-autoliikenteen arvonlisäverokannan muutoksen vaikutukset julkiselle taloudelle

Linja-autoliitto on tilannut Rambollilta selvityksen, jossa on arvioitu Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyvää linjausta 10 %:n arvonlisäverokannan korottamisesta 14 %:iin. Selvitys on ohessa, ja se on vapaasti käytettävissä ja jaettavissa eteenpäin.

Selvityksen tarkoituksena oli selvittää, miten arvonlisäverokannan muutos vaikuttaisi henkilökuljetuspalveluissa, tässä tapauksessa linja-autoliikenteessä. Arvioitavana ovat olleet vaikutukset valtion, kaupunkien ja kuntien hankintoihin sekä kuljetuspalvelujen kysyntään ylipäänsä. Verovaikutuksia on arvioitu myös työmatkavähennysten osalta, jotka vaikuttavat mahdolliseen valtion verokertymään. Selvityksen arviot perustuvat Rambollin näkemyksiin ja arviointiperusteisiin.

Linja-autoliitto käyttää selvitystä omassa vaikuttamistoiminnassaan siinä tarkoituksessa, että veronkorotusta ei toteutettaisi vuonna 2025, kuten sitä nyt ollaan toteuttamassa. Liiton viesti on se, että veronkorotus ei lisäisi valtion verokertymää, vaan heikentäisi olennaisesti linja-autoliikenteen kilpailukykyä, ja se kohdistuisi kielteisesti henkilökuljetuspalvelujen hankintoihin.

Lisätiedot Linja-autoliitossa:

Mika Mäkilä
0400 606 750
mika.makila@linja-autoliitto.fi

Mikko Saavola
040 7090 940
mikko.saavola@linja-autoliitto.fi

Linja-autoliikenteen arvolisäverokannan muutoksen vaikutukset julkiselle taloudelle 11.1.2024

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

TIIVISTELMÄ

Tiivistelmä arvonlisäverokannan korotuksen vaikutuksista

- Arvonlisäverokannan korottaminen nostaa matkustamisen hintaa, mikä heikentää joukkoliikenteen kilpailukykyä vastoin yleisesti esitettyjä tavoitteita.
- Muutoksen vuoksi julkisen sektorin joukkoliikenteeseen liittyvät kustannukset kasvavat:
 - Arvonlisäverotuksen muutoksesta johtuva hintojen nousu kasvattaa ostetun joukkoliikenteen kustannuksia, mikä näkyy kuntien ja valtion toimijoiden joukkoliikenteeseen liittyvien budjettien kulujen kasvuna.
 - Myös koulumatkoihin liittyvien matkakustannusten korvausten suuruus nousee, eli kuntien ja valtion toimijoiden kustannukset kasvavat.
- Vaikka arvonlisäverotuksesta johtuva kustannusten kasvu neutraloitaisiinkin julkisen sektorin sisällä, kustannusten kasvua koituu esimerkiksi kuntien koulutoimen ja hyvinvointialueiden kannettavaksi.
- Arvonlisäverotuksen kiristyminen jää käytännössä markkinaehtoisen linja-autoliikenteen käyttäjien maksettavaksi, jolloin tällaisten palveluiden edellytykset säilyä ja kehittyä vaarantuvat.
 - Linja-autoliikenteen käyttö vähenee. Tästä aiheutuva tulojen pienenemä on samaa suuruusluokkaa markkinoilta saatavan arvonlisäverokertymän kasvun kanssa.
- Samalla työmatkavähennysten kasvu pienentää verokertymää suuruusluokaltaan saman verran, kuin arvonlisäverokertymä kasvaa linja-autoalan kuluttajamarkkinoilta.
- Käytännössä linja-autoliikenteen arvonlisäverokannan korottaminen ei tuo lisätuloja julkiseen talouteen. Samaan aikaan valtion suora rahoitus linja-autoliikenteelle on pienemässä merkittävästi.
- Arvonlisäverokannan muutoksella on vastaavia vaikutuksia taksialalla.

Tiivistelmä arvonlisäverokannan korotuksen vaikutuksista

Vaikutusten yhteenveto, milj. euroa / vuosi

Vaikutukset yritysten tuloihin:

Linja-autoalan saamat tulot kuluttajilta	-1,7 – -7,7
--	-------------

Vaikutukset veroihin:

Linja-autoalan alv-kertymä kuluttajilta	+8,4 – +9,2
---	-------------

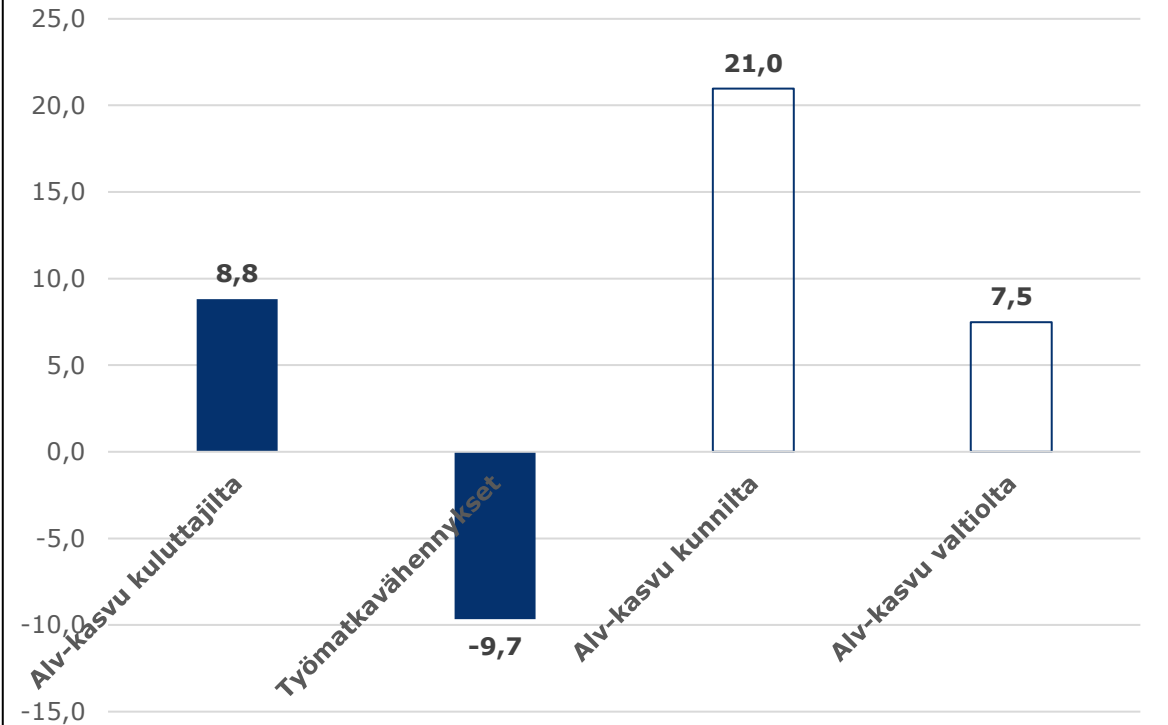
Linja-autoalan alv-kertymä kunnilta	+21,0
-------------------------------------	-------

Linja-autoalan alv-kertymä valtiolta	+7,5
--------------------------------------	------

Työmatkavähennysten vaikutus verokertymään	noin -9 – -10
--	---------------

- Julkisen talouden kannalta merkityksellisiä ovat kuluttajilta saatavien arvonlisäverotulojen kasvu ja työmatkavähennysten kasvu. Nämä ovat suuruusluokaltaan yhtä suuret mutta erimerkkiset.
- Tuloksena linja-autoliikenteen arvonlisäverokannan korottaminen ei tuo lisätuloja julkiseen talouteen.

Kokonaisvaikutukset veroihin, milj. euroa / vuosi: julkisen talouden kannalta merkitystä kuluttajien veroilla ja vähennyksillä

TYÖN TAUSTA

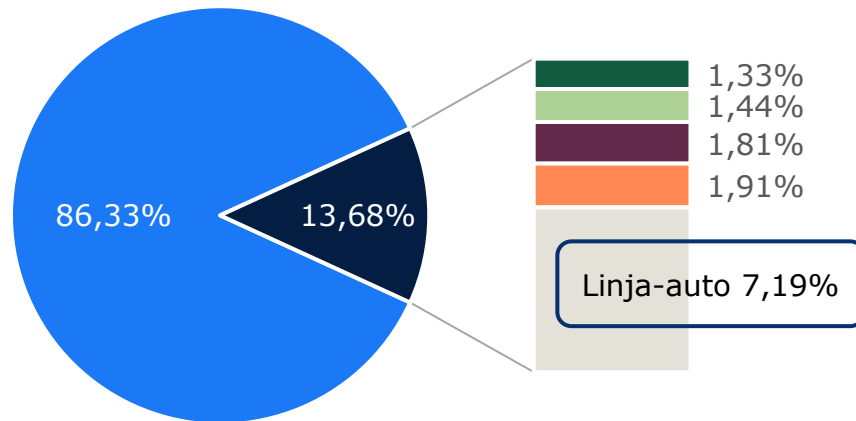
Työn tausta ja tavoitteet

- Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on linjattu, että henkilökuljetusten arvonlisäverokantaa nostetaan 4 prosenttiyksikköä nykyisestä 10 %:sta 14 %:iin.
- Tässä työssä on arvioitu arvonlisäverokannan muutoksen vaikutuksia etenkin linja-autoliikennealalla ja edelleen muutoksesta aiheutuvia vaikutuksia julkiselle taloudelle.
- Nykytyypistä tilannetta on verrattu tilanteeseen, jossa henkilökuljetusten arvonlisäverokantaa on linjauksen mukaisesti nostettu.
- Työssä on käytetty tietoja vuoden 2022 tilinpäätöksistä ja julkisesta rahoituksesta, jotka ovat olleet saatavilla työn laatimishetkellä. Kyseisen vuoden luvuissa näkyy vielä koronapandemian vaikutus rahoitukseen ja palveluiden käyttöön.
- Työ on laadittu Ramboll Finland Oy:ssä, ja siihen ovat osallistuneet Jyrki Rinta-Piirto, Pekka Vähätörmä ja Juulia Hyvärinen.

Linja-autoalan asema liikennejärjestelmässä

Henkilöliikenteen kulkutapaosuudet 2021

Markkinaosuudet matkustajamääristä 2021

- Henkilöauto
- Lento, kaupunkilautta, kaupunkipyörä ja raitiovaunu
- Taksi
- Metro
- Rautatie
- Linja-auto

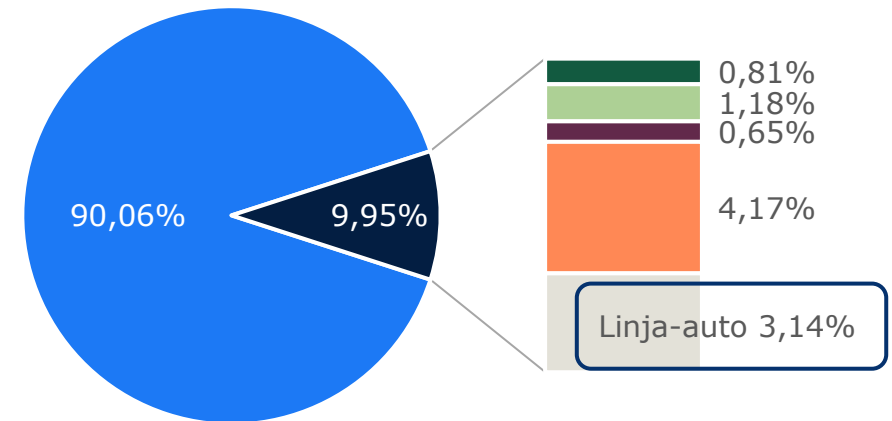
Lähde:

Henkilöauto matkustajamäärät: HLT 2016

Henkilöauto, henkilökilometrit: Tilastokeskus, tietilasto

Muut: Traficom, julkisen liikenteen suoritetilasto

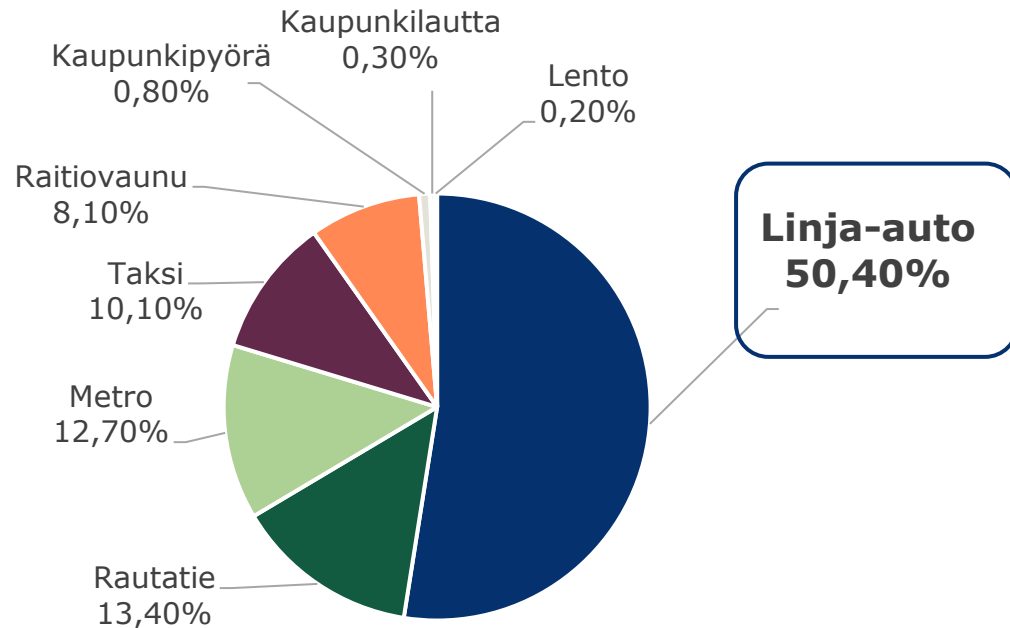
Markkinaosuudet henkilökilometreistä 2021

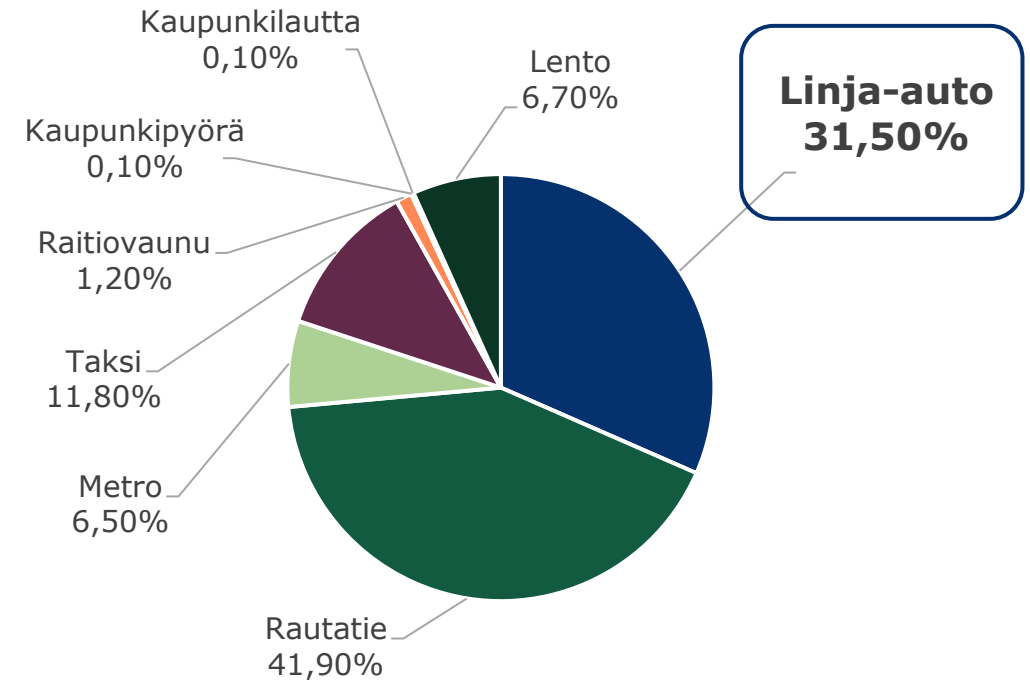
- Suomessa henkilöauton osuus henkilöliikenteestä on hyvin suuri.
- Linja-auton asema joukkoliikennemarkkinassa on merkittävä, etenkin matkamäärien osalta.
- Linja-autolla on tärkeä rooli joukkoliikenteen käytön kehittämisessä ja ylläpitämisessä.

Linja-auton markkinaosuus julkisesta liikenteestä 2021

Julkisen henkilöliikenteen markkinaosuus kulkumuodoittain (matkustajamäärä) 2021:

Julkisen henkilöliikenteen markkinaosuus kulkumuodoittain (matkasuorite) 2021:

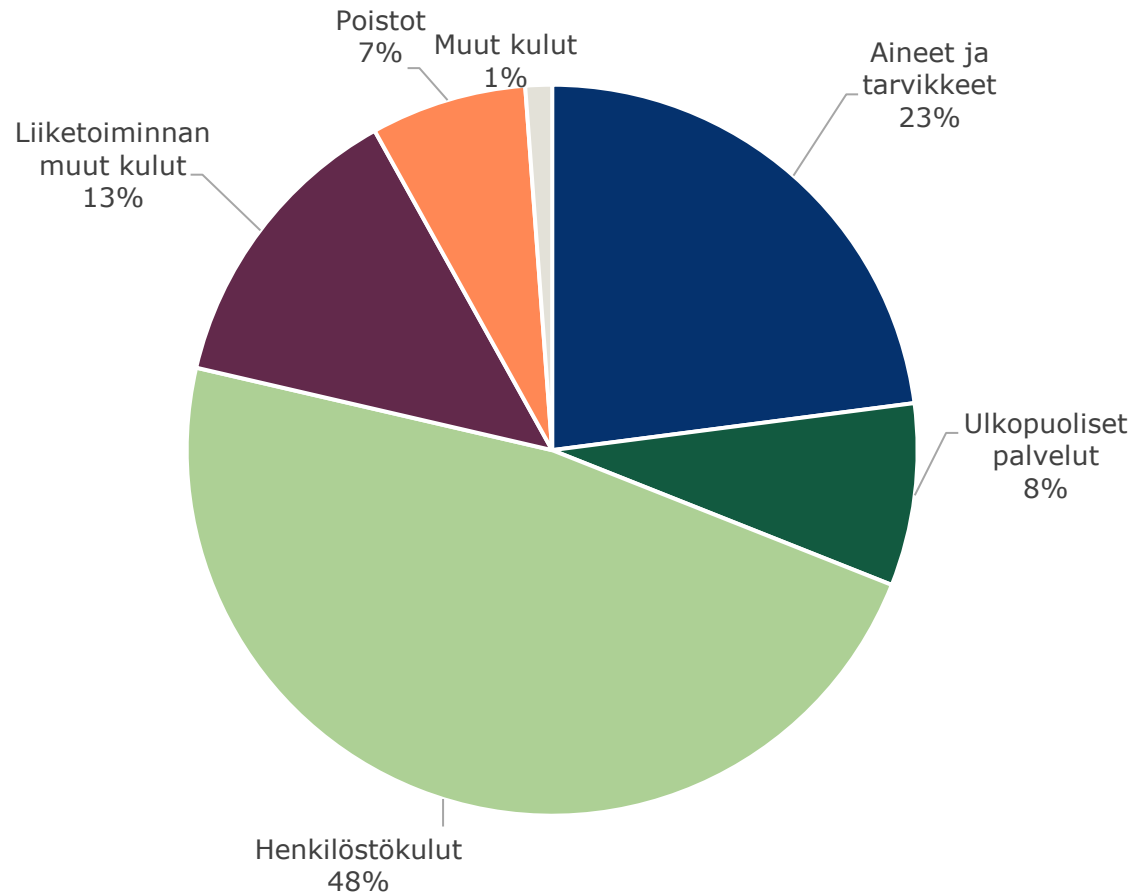

Lähde: Traficom, julkisen liikenteen suoritetilasto

- Linja-auto on keskeisin joukkoliikenteen liikennemuoto: yli puolet päivittäisistä joukkoliikennematkoista tehdään linja-autossa

Linja-autoalan liikevaihto ja rahoituksen lähteet

Linja-autoliikenteen yritysten liikevaihto, kulurakenne ja arvonlisäverotuottoarvio vuonna 2022

- Tilastokeskuksen mukaan linja-autoliikennettä harjoittavien yritysten liikevaihto oli vuonna 2022 noin 1043 milj. euroa. Toiminta oli tappiollista.
- Linja-autoala on vasta osittain palautunut koronapandemian aiheuttamasta murroksesta.
- 10 % arvonlisäverokannalla v. 2022 liikevaihdosta kerätty arvonlisävero on 94,8 milj. euroa.
- Toisaalta noin 44 % bussiyritysten kuluista on hankintoja, joista yritys voi tehdä arvonlisäverovähennyksen. Nämä ovat pääsääntöisesti hankintoja, joiden arvonlisäverokanta on 24 %.
- Tällaisiksi on laskettu tässä aineet ja tarvikkeet, ulkopuoliset palvelut sekä liiketoiminnan muut kulut, ks. viereinen kaavio.
- Edellä mainitut hankinnat oikeuttavat yritykset tekemään arvonlisäverovähennyksiä noin 94,5 milj. euroa, jolloin vähennysten jälkeen maksettavan arvonlisäveron määrä on noin 0,3 milj. euroa.

Linja-autoliikenteen julkinen rahoitus 2022

Linja-autoliikenne milj. euroa	Valtio			Kunnat			Julkinen sektori yhteensä		
	Suora rahoitus	Matka-kustannusten korvaus	Yhteensä	Suora rahoitus	Matka-kustannusten korvaus	Yhteensä	Suora rahoitus	Matka-kustannusten korvaus	Yhteensä
Suuret kaupunkiseudut	92,72	4,42	97,14	285,07	13,49	298,56	377,79	17,91	395,70
Tilausliikenne	2,74	6,07	8,81	0,00	120,83	120,83	2,74	126,90	129,64
Kaukoliikenne	0,00	3,99	3,99	0,00	0,00	0,00	0,00	3,99	3,99
Keskisuuret kaupungit	32,48	6,79	39,27	62,44	8,47	70,91	94,92	15,26	110,18
Muu joukkoliikenne	36,89	19,60	56,49	49,51	36,68	86,19	86,40	56,28	142,68
Bussiliikenne yhteensä	164,83	40,87	205,70	397,02	179,47	576,49	561,85	220,34	782,19

Lähde: Traficom, julkisen liikenteen suoritetilasto, ennakkotieto 2.1.2024

- Linja-autoalan liikevaihdosta merkittävä osa tulee julkiselta sektorilta. Vuonna 2022 suoraa julkista rahoitusta oli 561,9 milj. euroa ja matkakustannusten korvauksia 220,3 milj. euroa.
 - Suorassa rahoituksessa korostuu kuntien rooli liikenteen ostajina.
 - Valtion suorasta rahoituksesta 2022 merkittävä osa oli koronatukea, joka on jäämässä pois.
 - Matkakustannusten korvauksissa korostuu kuntien rooli koululaislippujen maksajana ja koululaiskuljetusten järjestäjänä.
 - Valtion rooli on merkittävä Kelan maksaman toisen asteen opiskelijoiden koulumatkatuen kautta, jonka määrä on kasvamassa oppivelvollisuusikärajan noustessa.
- Kuluttajilta kerätyn linja-autoalan liikevaihdon osuudeksi vuonna 2022 jää liikevaihtotietojen ja julkisen rahoituksen suuruuden perusteella arvioiden noin 260,4 milj. euroa. Tämä muodostuu markkinaehtoisen liikenteen ja tilausliikenteen markkinoilta.

ARVONLISÄVEROKANNAN KASVUN VAIKUTUKSET

Arvonlisäveron korottamisen vaikutusmekanismit

- Arvonlisäverokannan korottaminen vaikuttaa linja-autoalan rahoitukseen useaa eri kautta:
 - Arvonlisäverokannan korottaminen **nostaa kuluttajien kustannuksia** eli käytännössä palveluiden ja matkalippujen hintoja. Hinnan korotuksen suuruus pelkästään veromuutos huomioiden (arvonlisäverokannan kohoaminen 10 %:sta 14 %:iin) on 3,6 %.
 - Matkustamisen hintojen nousu **heikentää joukkoliikenteen kilpailukykyä** verrattuna muihin kulkumuotoihin ja pienentää matkamääriä, joten lippujen hintoja on korotettava tätäkin enemmän, mikäli lipputulokertymä halutaan pitää ennallaan.
- Kunnat ja valtion toimijat rahoittavat joukkoliikennettä matkakustannusten korvausten kautta. Joukkoliikenteen matkalippujen hintojen muutokset mahdollisen omavastuuosuuden yläpuolella vaikuttavat korvausten suuruuteen: hintojen noustessa **matkakustannusten korvaukset nousevat**, mikä nostaa korvausten maksajien kustannuksia.
- Kunnat ja valtion toimijat rahoittavat joukkoliikennettä myös suoraan mm. ostoliikenteen kautta. Rahoitus on osa linja-autoyritysten liikevaihtoa, josta ne maksavat arvonlisäveroa. Arvonlisäverokannan korottaminen käytännössä **nostaa ostetun joukkoliikenteen kustannuksia**.

Vaikutukset matkustajilta kerättäviin tuloihin

Kuluttajilta saatavien tulojen vähentyminen

- Arvonlisäverokannan korottaminen 10 %:sta 14 %:iin nostaa kuluttajien palveluista maksamia hintoja 3,6 %. Matkustamisen hintojen nousu heikentää joukkoliikenteen kilpailukykyä verrattuna muihin kulkumuotoihin, mikä vähentää myyntiä ja siten tästä tulevaa verokertymää.
- Matkustuksen hintojen muutosten vaikutuksia matkustuskysyntään arvioidaan tyypillisesti ns. hintajoustojen avulla, jotka kertovat, miten paljon kysyntä muuttuu hinnan muutoksen suhteessa.
 - Lyhyen aikavälin hintajoustoina käytetään yleensä -0,2 – -0,5, jolloin hintojen noustessa 3,6 % matkustus vähenee 0,7–1,8 %.
 - Pitkän aikavälin hintajoustoina käytetään yleensä -0,6 – -0,9, jolloin matkustus alenee 2,2–3,3 %. Pitkällä aikavälillä vaikutus on siis suurempi.
- Linja-autoyritysten suoraan kuluttajilta saatu liikevaihto vuonna 2022 oli 260,4 milj. euroa. Luvun suuruuteen on vaikuttanut koronapandemia.
- Edellä esitettyjen joustokertoimien avulla määriteltyjen matkamäärämuutosten perusteella arvioiden hintojen kohoamisesta johtuvat **tulovähennemät** (alv 0) ovat seuraavat:
 - **Lyhyellä aikavälillä 1,7–4,3 milj. euroa.**
 - **Pitkällä aikavälillä 5,2–7,7 milj. euroa.**

Kuluttajilta saatavista tuloista kertyvän arvonlisäveron muutokset

- Kuluttajilta suoraan kertyvän liikevaihdon osalta kertynyt arvonlisäverotuotto vuonna 2022 oli noin 23,7 milj. euroa.
- Arvonlisäverokannan kohoaminen 10 %:sta 14 %:iin ja samaan aikaan tapahtuvan matkustuksen vähenemisen huomioiminen **kasvattaa arvonlisäverokertymää:**
 - **Lyhyellä aikavälillä 8,9–9,2 milj. euroa.**
 - **Pitkällä aikavälillä 8,4–8,7 milj. euroa.** Arvonlisäverokertymä siis alenee pitkällä aikavälillä.
- On hyvä huomata, että aiemmin esitetty kuluttajilta saatavien tulojen vähenemä on euromääräisesti lähes yhtä suuri kuin tässä esitetty arvonlisäverokertymän kasvu.

Vaikutukset kuntien ja valtion maksamaan rahoitukseen

Vaikutukset julkiseen rahoitukseen: matkakustannusten korvaukset

- Kunnat ja valtio rahoittavat linja-autoliikennettä matkakustannusten korvausten kautta.
- Valtion toimijoiden maksamat matkakustannuksen korvaukset liittyvät suurelta osin opetustoimeen, ja ovat käytännössä toisen asteen oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatukea. Tämän lisäksi valtio kattaa mm. varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten matkalippuja.
 - Kelan maksaman koulumatkatuen suuruus on ollut ja on lähivuodet voimakkaassa kasvussa oppivelvollisuusikärajan nostamisen vuoksi.
- Kuntien maksamat matkakustannuksen korvaukset liittyvät etenkin opetustoimeen, ja ovat käytännössä koululaislippuja ja koululaistilaisajoja. Lisäksi kunnat, nykyisin valtion rahoittamat hyvinvointialueet, korvaavat vammaispalvelulain, sosiaalihuoltolain ja sairausvakuutuslain mukaisia matkakustannuksia yhdessä Kelan kanssa.
- Arvonlisäveron korotus nostaa lippujen hintoja, ja siten matkakustannusten korvausten suuruutta. Muutos ei kuitenkaan vaikuta matkustuksen määrään, mikäli matkakustannusten korvaus kattaa myös arvonlisäveron kohoamisen.
- Vuonna 2022 kuntien kattamat matkakustannusten korvaukset olivat 179,5 milj. euroa ja valtion toimijoiden 40,9 milj. euroa. Arvonlisäverokannan korottaminen 10 %:sta 14 %:iin **nostaa matkakustannusten korvausta kuntien osalta 6,5 milj. euroa ja valtion osalta 1,5 milj. euroa.**
- Tämä tarkoittaa käytännössä kuntien opetustoimen kustantamien koululaislippujen ja koululaiskuljetusten sekä Kelan maksaman toisen asteen oppilaitosten koulumatkatuen kustannusten kasvua.

Vaikutukset julkiseen rahoitukseen: suora julkinen rahoitus

- Kuntien ja valtion toimijoiden suora rahoitus linja-autoliikenteelle tarkoittaa käytännössä kuntien ja mm. ELY-keskusten ostoliikennettä. Vuonna 2022 suoraan rahoitukseen sisältyi myös valtion koronatukea suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen linja-autoliikenteelle.
 - Vuonna 2022 kuntien suora rahoitus oli 397,0 milj. euroa ja valtion suora rahoitus 164,8 milj. euroa, josta lisärahoituksena myönnettyt koronatuot 85,0 milj. euroa.
 - Jatkossa valtion suora rahoitus on vähäisempää (ilmastoperusteinen rahoitus ja koronatuot jäävät pois). Vuonna 2024 valtion suora rahoitus linja-autoliikenteelle jää määrärahojen perusteella suuruusluokaltaan samaksi kuin 2019, jolloin se oli 46,0 milj. euroa. Vuoteen 2022 verrattuna valtion suora rahoitus on noin 120 milj. euroa pienempi.
- Kuntien ja valtion toimijoiden suora rahoitus näkyvät linja-autoalan yritysten liikevaihdossa, josta ne maksavat arvonlisäveroa.
 - Arvonlisäverokannan korottaminen 10 %:sta 14 %:iin **nostaa suorasta rahoituksesta määrittyvää arvonlisäveron suuruutta kuntien rahoituksen osalta 14,4 milj. euroa ja valtion rahoituksen osalta 6,0 milj. euroa.**
 - Tämä tarkoittaa käytännössä kuntien ja ELY-keskusten ostaman **joukkoliikenteen kustannusten kasvua**. Siltä osin, kuin ostettua joukkoliikennettä rahoitetaan lipputuloilla, menee arvonlisäverokannan korotus lipunhintoihin.
 - Muutos vaikuttaa myös valtion (Traficom, ELY) kunnille maksamiin joukkoliikennetukiin.

Kokonaisvaikutukset linja-autoalalta kertyviin arvonlisäverotuloihin

Muutoksen kokonaisvaikutus linja-autoalalta kerättävän arvonlisäveron suuruuteen

- **Linja-autoliikenteen yritysten maksettavaksi tuleva arvonlisävero kasvaisi yhteensä 36,8–37,7 milj. euroa.**
- Kasvu johtuisi seuraavista lähteistä:
 - Suoraan kuluttajilta kerättävä osuus 8,4–9,2 milj. euroa.
 - Kuntien korvaamien matkakustannusten, kuten koululaisliput, osalta 6,5 milj. euroa
 - Kuntien suoran rahoituksen (kuntien ostoliikenne) osalta 14,4 milj. euroa.
 - Valtion toimijoiden kattamien matkakustannusten korvausten, kuten toisen asteen opiskelijoiden koulumatkatuki, osalta 1,5 milj. euroa.
 - Valtion suoran rahoituksen (ml. ELY-keskusten ostoliikenne ja koronatuet) osalta 6,0 milj. euroa.

Vaikutusten kohtaanto ja arvonlisäverokertymän muutoksen suuruusluokan merkitys

- **Arvonlisäverokannan korottaminen kasvattaa julkisen sektorin kustannuksia:**

- Arvonlisäverotuksen muutoksesta johtuva hintojen nousu kasvattaa ostetun joukkoliikenteen kustannuksia, mikä näkyy kuntien ja valtion toimijoiden joukkoliikenteeseen liittyvien budjettien kulujen kasvuna.
- Myös koulumatkoihin liittyvien matkakustannusten korvausten suuruus nousee, eli kuntien ja valtion toimijoiden kustannukset kasvavat.

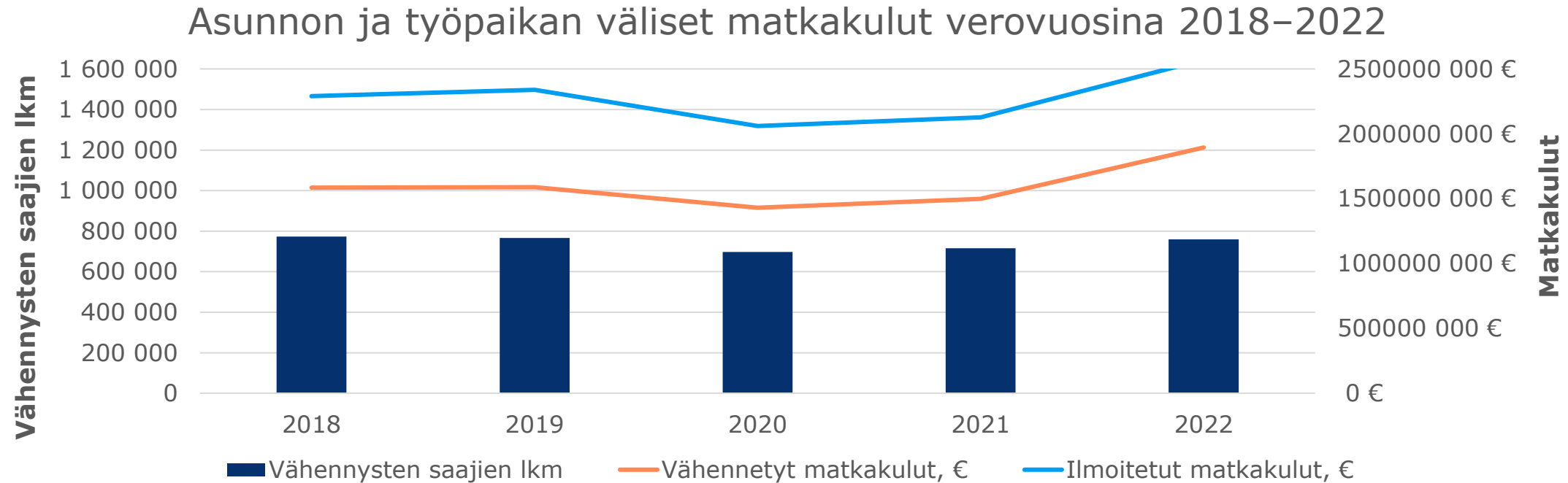
- **Vaikka kustannusten kasvu neutraloitaisiinkin julkisen sektorin sisällä, muuttuu niiden kohtaanto**, ja kustannuksia jää esimerkiksi kuntien koulutoimen ja hyvinvointialueiden kannettavaksi. Viranomaistoiminta (esim. koulutus sekä sosiaali- ja terveystoimet) on säädetty vapaaksi arvonlisätoiminnasta, mutta kunnilla ja kuntayhtymillä on kuitenkin oikeus saada palautuksena näihin liittyvien hankintojen sisältämä arvonlisävero, jotta ei olisi edullisempaa tuottaa kaikkia palveluita itse. Nämä palautetut arvonlisäverot vaikuttavat yhteisöveron jako-osuuteen.

- **Julkisen talouden kannalta merkitystä on vain markkinoilta kerättävien tulojen osalta kasvavalla arvonlisäverolla** (8,4–9,2 milj. euroa).

- Arvonlisäverokannan korottamisella saatava verotuottojen kasvu on pientä johtuen julkisen rahoituksen suuresta merkityksestä linja-autoalalla.
- Samaan aikaan **linja-autoliikenteen käyttö vähenee ja kuluttajilta saatavat tulot pienenevät** tarkastelun aikavälistä ja hintajouston suuruudesta riippuen 1,7–7,7 milj. euroa. Pitkällä aikavälillä muutos on vaikutushaarukan yläpäässä, kun matkustajat sopeuttavat liikkumistaan uusiin, kalliimpiin hintoihin.

TYÖMATKAKULUJEN VEROVÄHENNYKSET

Työmatkakulujen verovähennysten suuruusluokka

- Työmatkakuluihin liittyviä verovähennyksiä saa merkittävä osa suomalaisista ja ne ovat euromääräisesti hyvin suuria. Vuonna 2022 saajien lukumäärä oli noin 759 000 henkilöä ja vähennetyt matkakulut yhteensä olivat noin 1,9 mrd. euroa. Keskimääräinen vähennys saajaa kohti oli noin 2 500 euroa vuodessa.
- Työmatkavähennysten merkitystä kuvaa, että verovähennysten vuotuinen euromäärä on suurempi kuin suurinta osaa joukkoliikenteestä edustavan koko linja-autoalan liikevaihto.

Vaikutukset työmatkakulujen verovähennyksiin

- Arvonlisäverokannan nosto korottaa matkalippujen hintoja, minkä vuoksi verotuksessa tehtävien työmatkakuluvähennyksien suuruus kasvaa.
- Työmatkakulut tulee verotuksessa laskea halvimman käytettävissä olleen lipun hinnan mukaan, vaikka matkat olisi tehnyt esimerkiksi omalla autolla. Työmatkavähennykset kasvavat siis myös muulla kuin joukkoliikenteellä työmatkansa tekevien osalta.
- Matkakulut voi vähentää oman auton käytön mukaan laskettuna vain, mikäli auton käyttöön on tietyt perusteet, kuten että julkista kulkuneuvoa ei ole lainkaan käytettävissä, tai kävelymatka yhdensuuntaisella matkalla on vähintään 3 km.
- Työmatkakuluihin liittyvien verovähennysten määrä vuonna 2022 oli 1,9 mrd. euroa. **Mikäli kolmannes määrittyy joukkoliikenteen kustannusten mukaan**, lisäisi arvonlisäverokannan korotus nykyisestä 10 %:sta 14 %:iin matkakuluvähennysten suuruutta 23 milj. euroa.
- Verokertymä pienenee verovähennysten kasvun vuoksi. Vähennysten kasvun vaikutusta verotukseen voidaan arvioida henkilökohtaisten lisäveroprosenttien avulla laskien.
- Mikäli oletetaan, että lisäveroprosentit ovat keskimäärin 42 %, olisi edellä mainitun suuruisen **työmatkavähennysten kasvun vaikutus verokertymään 9–10 milj. eurolla alentava.**

YHTEENVETO

Yhteenvetoa vaikutuksista 1/2

- Arvonlisäverokannan korottamisella saatava arvonlisäverotuottojen kasvu on pientä, johtuen julkisen sektorin rahoituksen merkittävästä osuudesta linja-autoliikenteen alalla.
 - Toisen asteen opiskelijoiden koulumatkatuen määrän kasvaessa julkisen rahoituksen merkitys on edelleen kasvussa.
- Arvonlisäveron korotus siirtää kustannuksia julkisen puolen sisällä koulumatkatukeen ja koululaislippuihin, jotka on rahoitettava muilla veroilla.
- Vaikka kustannusten kasvu neutraloitaisiinkin julkisen sektorin sisällä, muuttuu niiden kohtaanto, ja kustannuksia jää esimerkiksi kuntien koulutoimen ja hyvinvointialueiden kannettavaksi.
- Joukkoliikenteen käyttö vähenee hintojen noustessa. Tämä muutos vähentää linja-autojen käyttäjiltä kerättäviä tuloja suuruusluokaltaan saman verran, kuin arvonlisäverokannan korotuksesta tulevat verotuotot kasvavat.
- Arvonlisäverokannan nostaminen kasvattaa työmatkakulujen verovähennysoikeutta lipunhintojen kohotessa.
 - Tämän vaikutus verokertymää alentavana muutoksena on suuruusluokaltaan sama, kuin arvonlisäverokertymän kasvu linja-autoalan kuluttajamarkkinoilta.
 - Muutoksen suuruus johtuu työmatkavähennysten merkittävästä vaikutuksesta verotukseen ja siitä, että vähennykset on yleensä tehtävä joukkoliikenteen lipunhintojen mukaan.

Yhteenvetoa vaikutuksista 2/2

- Yhteiskuntatalouden näkökulmasta hintojen korottaminen ei ole koskaan kannattava toimenpide.
 - Korotus johtaa joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden pienenemisen kautta tieliikenteen lisääntymiseen ja edelleen ruuhkautumisesta, päästöistä ja onnettomuuksista aiheutuviin lisäkustannuksiin ja infrastruktuurin investointitarpeisiin.
- Arvonlisäverokannan korottaminen siirtyy hintoihin, eli matkustamisesta tulee nykyistä kalliimpaa. Muutos pienentää linja-autoalan tuloja, mikä voi johtaa palvelutarjonnan karsimiseen.
 - Lopputuloksena asiakkaat saavat aiempaa niukempaa palvelua nykyistä kalliimmalla hinnalla.
 - Hintojen korottaminen on ristiriidassa joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamiseen tähtäävien pyrkimysten kanssa.
- Linja-autoalan yritysten kustannukset kasvavat. Tämän vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin kaupunkien ulkopuoliseen runkoliikenteeseen, jonka hoitaminen on vahvasti linja-autoalan vastuulla.
- Arvonlisäverokannan korottaminen tilanteessa, jossa linja-autoala on vielä palautumasta koronapandemian aiheuttamasta murroksesta, aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia joukkoliikenteen käyttöön ja haastaa olemassa olevien palveluiden ylläpidon ja kehittämisen.
- Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelman Liikenne12 mukaisia joukkoliikenteen rahoituksen tasokorotuksia ei ole hallitusohjelmassa, eikä julkisen talouden suunnitelmassa. Päinvastoin, valtion suora rahoitus linja-autoliikenteelle on pienemässä merkittävästi, kun myös ilmasto-perusteinen rahoitus ja koronatuot jäävät pois.

LIITETAULUKOT

Linja-autoalan liikevaihto ja arvonlisäverotuloarviot

milj. euroa / vuosi	tuotto kuluttajilta	matka- kustannusten korvaus, kunta	matka- kustannusten korvaus, valtio	kuntien suora rahoitus	valtion suora rahoitus	yhteensä	muutos verrattuna 2022	muutos:					muutos yhteensä
								tuotto kuluttajilta	matka- kustannusten korvaus, kunta	matka- kustannusten korvaus, valtio	kuntien suora rahoitus	valtion suora rahoitus	
Linja-autoalan liikevaihto 2022	260,4	179,5	40,9	397,0	164,8	1042,6							
Liikevaihto, alv 0	236,7	163,2	37,2	360,9	149,8	947,8							
Arvonlisäveron osuus, alv 10 %	23,7	16,3	3,7	36,1	15,0	94,8							
Arvonlisäveron kannan korotus 10 % => 14 %, lyhyen aikavälin hintajousto -0,2								<u>Lyhyt aikaväli</u>					
liikevaihto, alv 0	235,0	163,2	37,2	360,9	149,8	946,1	liikevaihto, alv 0	-1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,7
arvonlisävero	32,9	22,8	5,2	50,5	21,0	132,4	arvonlisävero	9,2	6,5	1,5	14,4	6,0	37,7
Arvonlisäveron kannan korotus 10 % => 14 %, lyhyen aikavälin hintajousto -0,5													
liikevaihto, alv 0	232,4	163,2	37,2	360,9	149,8	943,5	liikevaihto, alv 0	-4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,3
arvonlisävero	32,5	22,8	5,2	50,5	21,0	132,1	arvonlisävero	8,9	6,5	1,5	14,4	6,0	37,3
Arvonlisäveron kannan korotus 10 % => 14 %, pitkän aikavälin hintajousto -0,6								<u>Pitkä aikaväli</u>					
liikevaihto, alv 0	231,5	163,2	37,2	360,9	149,8	942,6	liikevaihto, alv 0	-5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,2
arvonlisävero	32,4	22,8	5,2	50,5	21,0	132,0	arvonlisävero	8,7	6,5	1,5	14,4	6,0	37,2
Arvonlisäveron kannan korotus 10 % => 14 %, pitkän aikavälin hintajousto -0,9													
liikevaihto, alv 0	229,0	163,2	37,2	360,9	149,8	940,0	liikevaihto, alv 0	-7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,7
arvonlisävero	32,1	22,8	5,2	50,5	21,0	131,6	arvonlisävero	8,4	6,5	1,5	14,4	6,0	36,8

Työmatkakuluvähennykset verotuksessa

	2018	2019	2020	2021	2022
Vähennysten saajien lukumäärä	773 220	766 119	697 651	715 943	759 432
Ilmoitetut matkakulut, milj. euroa	2 291	2 339	2 061	2 127	2 572
Vähennetyt matkakulut, milj. euroa	1 586	1 590	1 431	1 498	1 896
<i>Keskimääräinen vähennys vähennyksen saajaa kohti, euroa / vuosi</i>	<i>2 052</i>	<i>2 075</i>	<i>2 052</i>	<i>2 093</i>	<i>2 496</i>
Joukkoliikenteen mukaan vähennetyt matkakulut (arvio, kolmannes), milj. euroa	529	530	477	499	632
josta arvonlisäveron osuus, milj. euroa	48	48	43	45	57
Arvonlisäverokannan muutoksen (10 % => 14 %) vaikutus vähennyksiin, milj. euroa	19	19	17	18	23
Verokertymän muutos lisäveroprosentilla 42 %, milj. euroa	-8,1	-8,1	-7,3	-7,6	-9,7

Bright
ideas.
Sustainable
change.

RAMBOLL